

श्री सोमनाथसंस्कृत-युनिवर्सिटी, वेरावलम्
सत्रान्तपरीक्षा, अक्तुबर - 2019

कक्षा – शास्त्री-2 (SEM-3)	सत्रम् – 3	गुणाः - 70
विषयः – वेदः	प्रश्नपत्रम् - 5 - CC - 2.3.5	समयः- 8 तः 11
दिनाङ्कः- 14/10/2019	संदर्भग्रन्थः – याज्ञवल्क्यशिक्षा	

(प्रथमान्वितिः - युनिट-1)

प्र-1 द्वयोः व्याख्या कार्या । 10

1. शुक्लमुच्चंविजानीयान् नीचलोहितमेव च ।
श्यामन्तुस्वरितं विद्यादग्निमुच्चस्य दैवतम् ॥
2. कोकिलः पञ्चमोब्रूते निषादं तु वदेद्भुजः ।
आश्वश्चद्यैवतोज्ञेयः स्वराः सप्तेति गीयते ॥
3. हस्तहीनं तु योऽधीते स्वरवर्णविवर्जितम् ।
ऋग्यजुःसामभिर्दग्धो वियोनिमधिगच्छति ॥

प्र-2 एकस्य विस्तृतं वर्णनं कुरुत । 10

1. याज्ञवल्क्यशिक्षानुसारं वर्णोच्चारणे के सन्ति चतुर्दशदोषाः विवचेयत ।
2. ग्रन्थानुरूपं वेदाध्ययनफलं वर्णयत ।

(द्वितीयान्वितिः - युनिट-2)

प्र-3 द्वयोः व्याख्या कार्या । 10

1. अङ्गुष्ठस्योत्तरं पर्वं तजन्त्युपरियद्भवेत् ।
प्रादेशस्य तु सोद्देशस्तन्मात्रं चालयेद् करम् ॥
2. एकस्वरानपि च तानाहस्त्वार्थचिन्तकाः ।
प्रचयोयत्र दूरयेत् तत्र हन्यास्त्वरं बुधः ।
3. जात्ये च स्वरिते चैव वकारो यत्र दृश्यते ।
कर्तव्यस्तूभयोः क्षेपो व्वायव्या इति दर्शनम् ॥

प्र-4 एकस्य विस्तृतं वर्णनं कुरुत । 10

1. स्वरप्रदर्शनार्थम् अङ्गुलिचालननिर्देशः ।
2. उष्मस्वरविधानं स्वरसंहिताविधिश्च ।

(तृतीयान्वितिः - युनिट-3)

प्र-5 द्वयोः व्याख्या कार्या । 10

1. स्वरास्तु ब्राह्मणा ज्ञेया वर्गाणां प्रथमाश्च ये ।

द्वितीयाश्च तृतीयाश्च चतुर्थाश्चापिभूमिपाः ॥

2. वत्सानुसारिणी चादौ दीर्घा ताऽअस्य दर्शनम्
अन्ते वत्सानुसृजिता तानऽआवोढमश्विना ॥
3. परांगस्य तु यत्पूर्वं पूर्वाङ्गस्य तु यत् परम् ।
उभयोरर्द्धं संयोगे स्वारङ्कुर्याद्विचक्षणः ॥

प्र-6 एकस्य विस्तृतं वर्णनं कुरुत ।

10

1. वर्णप्रकरणस्य सारांशं लिखत ।
2. याज्ञवल्क्यशिक्षायाः महत्त्वं प्रतिपादयत ।

प्र-7 दशानां लघूत्तराणि लिखत ।

10

1. वेदपुरुषस्य षड् अङ्गेषु शिक्षायाः स्थानं कुत्र विद्यते
2. मङ्गलाचरणवाचकौ शब्दौ कौ
3. स्वरितस्वरस्य कः जातिः
4. विद्युद्गमनागमनं किं कथ्यते
5. कोकिलः कस्मिन् स्वरे वदति
6. उदात्तस्वरितयोर्मध्ये दूरत्वं कत्यङ्गुत्यात्मकं भवति
7. उत्तानम् - इति शब्दस्य अर्थं लिखत ।
8. चतुर्थभागमात्रम् - अर्थं स्पष्टयत ।
9. याज्ञवल्क्यशिक्षाशास्त्रं केन विरचितम्
10. कः पञ्चमस्वरेण वदति
11. षडङ्गानि कानि
12. स्पर्शस्वराणां कीदृशः वर्णः
13. सन्ध्यः कति विधा भवन्ति
14. स्वरभक्तिमुच्चारयन् कति दोषान् परित्यजेत्
15. स्वर - इति शब्दस्य व्याख्या कार्या ।
